

POLITYKA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

W MIEJSKO-GMINNYM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W WIERUSZOWIE

1	Wstęp	2
2	Ocena skutków (analiza ryzyka)	3
2.1	Opis operacji przetwarzania (inwentaryzacja aktywów)	3
2.2	Ocena niezbędności oraz proporcjonalności (zgodność z przepisami RODO).....	4
2.3	Analiza ryzyka.....	4
2.4	Plan postępowania z ryzykiem	5
3	Upoważnienia.....	6
4	Środki organizacyjne i techniczne zabezpieczające dane osobowe	6
5	Regulamin Ochrony Danych Osobowych.....	6
6	Szkolenia.....	6
7	Instrukcja postępowania z incydentami	7
8	Rejestr czynności przetwarzania	7
9	Audyty.....	8
10	Procedura przywrócenia dostępności danych i dostępu do nich w razie incydentu (BCP).....	8

1 WSTĘP

Polityka Ochrony Danych Osobowych jest dokumentem opisującym zasady ochrony danych osobowych stosowane przez Administratora danych osobowych w celu spełnienia wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia Dyrektywy 95/46 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4 maja 2016 r.).

Polityka stanowi jeden ze środków organizacyjnych mających na celu wykazanie, że przetwarzanie danych osobowych odbywa się zgodnie z powyższym rozporządzeniem.

DEFINICJE

Administrator (danych osobowych) - oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych.

RODO – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia Dyrektywy 95/46 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4 maja 2016 r.)

Dane osobowe - to wszelkie informacje związane ze zidentyfikowaną lub możliwą do zidentyfikowania osobą fizyczną. Osoba jest uznawana za osobę bezpośrednio lub pośrednio identyfikowalną poprzez odniesienie do identyfikatora, takiego jak nazwa, numer identyfikacyjny, dane dotyczące lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden lub więcej czynników specyficznych dla fizycznego, fizjologicznego, genetycznego, umysłowego, ekonomicznego, kulturowego lub społecznego. tożsamość tej osoby fizycznej.

Przetwarzanie danych osobowych to dowolna zautomatyzowana lub niezautomatyzowana operacja lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub w zestawach danych osobowych i obejmuje zbieranie, rejestrowanie, organizowanie, strukturyzowanie, przechowywanie, adaptację lub zmianę, wyszukiwanie, konsultacje, wykorzystanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób, wyrównanie lub połączenie, ograniczenie, usunięcie lub zniszczenie danych osobowych.

Ograniczenie przetwarzania - polega na oznaczeniu przetwarzanych danych osobowych w celu ograniczenia ich przyszłego przetwarzania

Anonimizacja- zmiana danych osobowych w wyniku której dane te tracą charakter danych osobowych

Zgoda osoby, której dane dotyczą - oznacza dowolne, dowolnie określone, konkretne, świadome i jednoznaczne wskazanie osoby, której dane dotyczą, za pomocą oświadczenia lub wyraźnego działania potwierdzającego, wyrażającego zgodę na przetwarzanie danych osobowych z nim związanych. Zgoda musi być udokumentowana we właściwy sposób, aby ją udowodnić.

Ocena skutków w ochronie danych - to proces przeprowadzany przez Administratora, jeśli jest wymagany przez obowiązujące prawo i, jeśli to konieczne, z uczestnictwem inspektora ochrony danych, przed przetwarzaniem, w przypadku, gdy istnieje prawdopodobieństwo wysokiego ryzyka dla praw i wolności osób fizycznych jako rodzaju przetwarzania danych osobowych i zachodzi wraz z wykorzystaniem nowych technologii, biorąc pod uwagę charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania. Proces ten musi ocenić wpływ planowanych operacji przetwarzania na ochronę danych osobowych.

Podmiotem danych jest każda osoba fizyczna, która jest przedmiotem przetwarzanych danych.

Odbiorca - oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, któremu ujawnia się dane osobowe, niezależnie od tego, czy jest stroną trzecią.

Podmiot przetwarzający to osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, agencja lub jakikolwiek inny organ przetwarzający dane osobowe w imieniu administratora.

Inspektor Ochrony Danych (IOD) - to osoba formalnie wyznaczona przez Administratora w celu informowania i doradzania Administratorowi/Podmiotowi przetwarzającemu/pracownikom w zakresie obowiązującego prawa o ochronie danych i niniejszej Polityki oraz w celu monitorowania ich przestrzegania oraz działania jako punkt kontaktowy dla osób, których dane są przetwarzane i organu nadzorczego.

Pseudonimizacja - oznacza przetwarzanie danych osobowych w taki sposób (np. poprzez zastępowanie nazw liczbami), że danych osobowych nie można już przypisać do określonego podmiotu danych bez użycia dodatkowych informacji (np. Listy referencyjnej nazwisk i numerów), pod warunkiem, że takie dodatkowe informacje są przechowywane oddzielnie i podlegają środkom technicznym i organizacyjnym w celu zapewnienia, że dane osobowe nie są przypisane do zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

Szczególne kategorie danych osobowych - ujawniają pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, członkostwo w związkach zawodowych i obejmują przetwarzanie danych genetycznych, dane biometryczne w celu jednoznacznej identyfikacji osoby fizycznej, dane dotyczące zdrowia, dane dotyczące naturalnego życia seksualnego osoby lub orientację seksualną. W zależności od obowiązującego prawa, specjalne kategorie danych osobowych mogą również zawierać informacje o środkach zabezpieczenia społecznego lub postępowaniach administracyjnych i karnych oraz o sankcjach.

Profilowanie – jest dowolną formą zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, która polega na wykorzystaniu danych osobowych do oceny niektórych czynników osobowych osoby fizycznej, w szczególności do analizy lub prognozy aspektów dotyczących efektów pracy tej osoby fizycznej, jej sytuacji ekonomicznej, zdrowia, osobistych preferencji, zainteresowań, wiarygodności, zachowania, lokalizacji lub przemieszczania się.

Naruszenie ochrony danych osobowych - jest to przypadkowy lub niezgodny z prawem incydent prowadzący do zniszczenia, utracenia, zmodyfikowania, nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych.

2 OCENA SKUTKÓW (ANALIZA RYZYKA)

Ocena skutków jest formalną, określoną w art. 35 RODO procedurą przeprowadzenia analizy ryzyka za wykonanie której odpowiada Administrator. Jeżeli Administrator nie jest zobowiązany do przeprowadzenia oceny skutków, może mimo to stosować poniższą procedurę do przeprowadzenia analizy ryzyka na potrzeby wykazania rozliczalności spełnienia wymagań RODO.

Ocena skutków jest wykonywana przy współudziale Inspektora Ochrony Danych.

2.1 OPIS OPERACJI PRZETWARZANIA (INWENTARYZACJA AKTYWÓW)

1. W celu dokonania analizy ryzyka wymagane jest zidentyfikowanie danych osobowych, które należy zabezpieczyć. Dane te w postaci zbiorów (kategorii osób) – czynności przetwarzania zostały wykazane w załączniku **Rejestr czynności przetwarzania (wykaz zbiorów danych osobowych)**.
2. Opis czynności przetwarzania - zbiorów (kategorii osób) powinien obejmować takie informacje, jak:
  - a. nazwę zbioru (opis kategorii osób)
  - b. opis celów przetwarzania
  - c. charakter, zakres, kontekst danych osobowych
  - d. odbiorcy danych
  - e. funkcjonalny opis operacji przetwarzania
  - f. aktywa służące do przetwarzania danych osobowych (Informacje, Programy, Systemy operacyjne, Infrastruktura IT, Infrastruktura, Pracownicy i współpracownicy, Outsourcing).
  - g. informacja o konieczności wpisu do rejestru czynności przetwarzania
  - h. informacja o konieczności przeprowadzenia oceny skutków dla zbioru

2.2 OCENA NIEZBĘDNOŚCI ORAZ PROPORCJONALNOŚCI (ZGODNOŚĆ Z RODO)

W ramach przeprowadzenia oceny skutków (analizy ryzyka) Administrator zobowiązany jest do spełnienia obowiązków prawnych wobec danych w Rejestrze czynności przetwarzania - zbiorach (dla kategorii osób).

W szczególności należy zapewnić, że :

1. dane te są legalnie przetwarzane (na podstawie art. 6 i 9 RODO)
2. dane te są adekwatne w stosunku do celów przetwarzania
3. dane te są przetwarzane przez określony czas (retencja danych)
4. wobec tych osób wykonano tzw. obowiązek informacyjny (art. 12, 13 i 14 RODO) wraz ze wskazaniem ich praw (np. prawa dostępu do danych, przenoszenia, sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, sprzeciwu, odwołania zgody)
5. opracowano klauzule informacyjne dla powyższych osób (patrz załącznik **Klauzule informacyjne**)
6. istnieją umowy powierzenia z podmiotami przetwarzającymi (art. 28 RODO) zgodnie z załącznikiem **Umowa powierzenia** (wykaz podmiotów przetwarzających prowadzony jest w załączniku **Rejestr umów powierzenia**)
7. potwierdzenie spełnienia powyższych wymagań prawnych RODO znajduje się w załączniku **Rejestr czynności przetwarzania (wykaz zbiorów danych osobowych)**

2.3 ANALIZA RYZYKA

Procedura opisuje sposób przeprowadzenia analizy ryzyka w celu zabezpieczenia danych osobowych adekwatnie do zidentyfikowanych zagrożeń wynikających z przypadkowego lub niezgodnego z prawem zniszczenia, utraty, modyfikacji, nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych.

Przyjęto, że analiza ryzyka przeprowadzana jest dla zbioru lub grupy zbiorów (kategorii osób) lub dla procesów przetwarzania.

2.3.1 Definicje

1. Aktywa – środki materialne i niematerialne mające wpływ na przetwarzanie danych osobowych
2. Naruszenie (Incident) ochrony danych osobowych - to naruszenie bezpieczeństwa prowadzące do przypadkowego lub niezgodnego z prawem zniszczenia, utracenia, zmodyfikowania, nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych przesyłanych, przechowywanych lub w inny sposób przetwarzanych
3. Zagrożenie - potencjalne naruszenie (potencjalny incydent)
4. Skutki - rezultaty niepożądanego incydentu (straty w wypadku wystąpienia zagrożenia)
5. Ryzyko - prawdopodobieństwo, że określone zagrożenie wystąpi i spowoduje straty lub zniszczenie zasobów

2.3.2 Wyznaczenie zagrożeń

1. Administrator jest odpowiedzialny za określenie listy zagrożeń naruszenia poufności, dostępności i integralności, które mogą wystąpić w przetwarzaniu danych w zbiorze, dla kategorii osób lub w procesie przetwarzania
2. Zagrożenia powinny być identyfikowane w odniesieniu do uprzednio zidentyfikowanych aktywów (wykaz zagrożeń znajduje się w załączniku **Lista potencjalnych zagrożeń**)

2.3.3 Wyliczenie ryzyka dla zagrożeń

1. Administrator określa Prawdopodobieństwo (**P**) wystąpienia poszczególnych zagrożeń w zbiorze (dla kategorii osób) lub w procesie przetwarzania
2. Proponowaną skalę prawdopodobieństwa prezentuje Tabela A
3. Administrator określa Skutki (**S**) wystąpienia incydentów (materializacji zagrożeń), uwzględniając straty finansowe, utratę reputacji, sankcje/skutki karne
4. Proponowaną Skalę skutków prezentuje Tabela B
5. Administrator wylicza Ryzyka (**R**) dla wszystkich zagrożeń i ich skutków w/g formuły: **R = P * S**

Tabela A PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	SKALA (WAGA)
zagrożenie niskie	1
zagrożenie średnie	2
zagrożenie wysokie	3

Tabela B SKUTKI WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	SKALA (WAGA)
małe (do 10000 PLN, incydent prasowy lokalny)	1
średnie (10000-100000 PLN, incydent prasowy ogólnopolski)	2
duże (od 100000 PLN, naruszenie prawa)	3

2.3.4 Porównanie wyliczonego ryzyka ze skalą i określenie dalszego postępowania z ryzykiem

1. Administrator porównuje wyliczone ryzyka ze skalą i podejmuje decyzje dotyczące dalszego postępowania z ryzykiem
2. Proponowaną skalę Ryzyka prezentuje Tabela C

Tabela C POZIOM RYZYKA	WARTOŚĆ [R = P*S]
ryzyko pomijalne i akceptowalne (akceptujemy)	1-2
ryzyko jest opcjonalne (akceptujemy albo obniżamy)	3-6
ryzyko jest nieakceptowalne (musimy obniżyć)	9

2.3.5 Reakcja na wartość ryzyka

1. Akceptacja ryzyka – zabezpieczenia są właściwe – brak potrzeby stosowania dodatkowych zabezpieczeń
2. Działania obniżające ryzyko, które może zastosować Administrator:
  - a. Przeniesienie – przerzucenie ryzyka
  - b. Unikanie – eliminacja działań powodujących ryzyko
  - c. Redukcja – zastosowanie zabezpieczeń w celu obniżenia ryzyka

Wykaz zabezpieczeń znajduje się w załączniku **Lista potencjalnych zabezpieczeń**
3. Analizę ryzyka przeprowadza się w specjalnym szablonie (załącznik **Arkusz analizy ryzyka**)

2.3.6 Ponowna analiza ryzyka

Ponowna analiza ryzyka przeprowadzana jest cyklicznie lub po znaczących zmianach w przetwarzaniu danych (np. przetwarzanie nowych zbiorów/kategorii osób, realizacja nowych procesów przetwarzania, zmiany prawne)

2.4 PLAN POSTĘPOWANIA Z RYZYKIEM

1. Jeśli Administrator decyduje się obniżyć ryzyko, wyznacza listę zabezpieczeń do wdrożenia, termin realizacji i osoby odpowiedzialne, (załącznik **Plan postępowania z ryzykiem**)
2. Administrator zobowiązany jest do monitorowania wdrożenia zabezpieczeń

3 UPOWAŻNIENIA

---

1. Administrator odpowiada za nadawanie / anulowanie upoważnień do przetwarzania danych w zbiorach (dla kategorii osób) w postaci papierowej oraz w systemach informatycznych
2. Każda osoba upoważniona musi przetwarzać dane wyłącznie na polecenie administratora lub na podstawie przepisu prawa
3. Upoważnienia nadawane są na wniosek przełożonych osób. Upoważnienia określają zakres operacji na danych, np. tworzenie, usuwanie, wgląd, przekazywania (załącznik **Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych**)
4. Upoważnienia mogą być nadawane w formie udokumentowanego zakresu obowiązków
5. Upoważnienia mogą być nadawane w formie poleceń, np. upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, audytów, wykonania czynności służbowych, udokumentowanego polecenia administratora w postaci umowy powierzenia
6. Administrator (Inspektor Ochrony Danych) prowadzi ewidencję osób upoważnionych w celu sprawowania kontroli nad prawidłowym dostępem do danych osób upoważnionych. Ewidencja ma charakter pomocniczy (załącznik **Ewidencja osób upoważnionych**)

4 ŚRODKI ORGANIZACYJNE I TECHNICZNE ZABEZPIEZAJĄCE DANE OSOBOWE

Administrator jest zobowiązany do stosowania środków technicznych i organizacyjnych (zabezpieczeń) adekwatnych do zagrożeń naruszenia praw i wolności osób.

1. Administrator prowadzi uproszczony wykaz stosowanych zabezpieczeń w załączniku **Wykaz zabezpieczeń**
2. Administrator opracował załącznik **Instrukcja zarządzania** w którym zabezpieczenia są opisane w formie procedur
3. Wykaz zabezpieczeń / Instrukcja zarządzania w razie potrzeby powinny być aktualizowane, po przeprowadzeniu analizy ryzyka / oceny skutków

5 REGULAMIN OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Regulamin (rozumiany jako zabezpieczenie) ma na celu zapewnienie wiedzy osobom przetwarzającym dane osobowe odnośnie bezpiecznych zasad przetwarzania (załącznik **Regulamin Ochrony Danych Osobowych**)

Po zapoznaniu się z zasadami ochrony danych osobowych, osoby zobowiązane są do potwierdzenia znajomości tych zasad i deklaracji ich stosowania (załącznik **Oświadczenie poufności**, załącznik **Ewidencja osób upoważnionych**)

6 SZKOLENIA

---

1. Każda osoba przed dopuszczeniem do pracy z danymi osobowymi powinna odbyć szkolenie lub być zapoznana z RODO i innymi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych
2. Za przeprowadzenie szkolenia odpowiada Inspektor Ochrony Danych
3. W przypadku przeprowadzenia szkolenia wewnętrznego dotyczącego zasad ochrony danych osobowych wskazane jest udokumentowanie odbycia tego szkolenia (załącznik **Plan szkolenia**)
4. Materiały szkoleniowe dla uczestników szkolenia opracowuje Inspektor Ochrony Danych
5. Uczestnik szkolenia dotyczącego zasad ochrony danych osobowych jest zobowiązany do potwierdzenia znajomości tych zasad i deklaracji ich stosowania (załącznik **Oświadczenie poufności**)

7 INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA Z INCYDENTAMI

Procedura definiuje katalog podatności i incydentów zagrażających bezpieczeństwu danych osobowych oraz opisuje sposób reagowania na incydenty.

Jej celem jest minimalizacja skutków wystąpienia incydentów bezpieczeństwa oraz ograniczenie ryzyka powstania zagrożeń i występowania incydentów w przyszłości.

1. Każda osoba upoważniona do przetwarzania danych osobowych zobowiązana jest do powiadamiania o stwierdzeniu podatności lub wystąpieniu incydentu bezpośredniego przełożonego oraz Inspektora Ochrony Danych
2. Do typowych podatności bezpieczeństwa danych osobowych należą:
  - a. niewłaściwe zabezpieczenie fizyczne pomieszczeń, urządzeń i dokumentów
  - b. niewłaściwe zabezpieczenie sprzętu IT, oprogramowania przed wyciekami, kradzieżą i utratą danych osobowych
  - c. nieprzestrzeganie zasad ochrony danych osobowych przez pracowników (np. niestosowanie zasady czystego biurka / ekranu, ochrony haseł, niezamykanie pomieszczeń, szaf, biurek)
3. Do typowych incydentów bezpieczeństwa danych osobowych należą:
  - a. zdarzenia losowe zewnętrzne (pożar obiektu/pomieszczenia, zalanie wodą, utrata zasilania, utrata łączności)
  - b. zdarzenia losowe wewnętrzne (awarie serwera, komputerów, twardego dysku, oprogramowania, pomyłki informatyków, użytkowników, utrata / zagubienie danych)
  - c. umyślne incydenty (włamanie do systemu informatycznego lub pomieszczeń, kradzież danych/sprzętu, wyciek informacji, ujawnienie danych osobom nieupoważnionym, świadome zniszczenie dokumentów/danych, działanie wirusów i innego szkodliwego oprogramowania)
4. W przypadku stwierdzenia wystąpienia incydentu, Inspektor Ochrony Danych prowadzi postępowanie wyjaśniające w toku, którego:
  - a. ustala zakres i przyczyny incydentu oraz jego ewentualne skutki
  - b. inicjuje ewentualne działania dyscyplinarne
  - c. działa na rzecz przywrócenia działań organizacji po wystąpieniu incydentu
  - d. rekomenduje działania prewencyjne (zapobiegawcze) zmierzające do eliminacji podobnych incydentów w przyszłości lub zmniejszenia strat w momencie ich zaistnienia
5. Administrator dokumentuje wszelkie naruszenia ochrony danych osobowych, w tym okoliczności naruszenia ochrony danych osobowych, jego skutki oraz podjęte działania zaradcze (**załącznik Formularz rejestracji incydentu**)
6. Zabrania się świadomego lub nieumyślnego wywoływania incydentów przez osoby upoważnione do przetwarzania danych
7. W przypadku naruszenia ochrony danych osobowych skutkującego ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, Inspektor Ochrony Danych bez zbędnej zwłoki i w miarę możliwości, nie później niż w terminie 72 godzin po stwierdzeniu naruszenia – zgłasza naruszenie organowi nadzorcemu.
8. Jeżeli naruszenie ochrony danych osobowych może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, Administrator/Inspektor Ochrony Danych bez zbędnej zwłoki zawiadamia o naruszeniu osobę, której dane dotyczą.

8 REJESTR CZYNNOŚCI PRZETWARZANIA

---

1. Administrator prowadzi rejestr czynności przetwarzania zgodnie z załącznikiem **Rejestr czynności przetwarzania (wykaz zbiorów danych osobowych)**.
2. Podmiot przetwarzający prowadzi rejestr zgodnie z załącznikiem **Rejestr czynności prowadzony przez Podmiot przetwarzający**

9 AUDYTY

Zgodnie z art. 32 RODO, Administrator powinien regularnie testować, mierzyć i oceniać skuteczność środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić bezpieczeństwo przetwarzania.

W tym celu Administrator stosuje procedurę audytów (załącznik **Procedura audytu**)

10 PROCEDURA PRZYWRÓCENIA DOSTĘPNOŚCI DANYCH OSOBOWYCH I DOSTĘPU DO DANYCH W RAZIE INCYDENTU FIZYCZNEGO LUB TECHNICZNEGO (BCP)

Zgodnie z art. 32 RODO, Administrator powinien zapewnić zdolność do szybkiego przywrócenia dostępności danych osobowych i dostępu do nich w razie incydentu fizycznego lub technicznego.

Administrator opracował procedury przywracania, opisane w załączniku **Plan ciągłości działania**